

Spis treści

Wstęp	XIII
Wykaz podstawowej literatury	XVII
Rozdział I. Zagadnienia podstawowe	1
§ 1. Zakres międzynarodowego prawa inwestycyjnego	1
I. Międzynarodowe prawo inwestycyjne a prawo międzynarodowe publiczne.....	2
1. Ogólne prawo międzynarodowe jako <i>lex generalis</i>	4
1.1. Stan wyższej konieczności.....	6
1.2. Formy odpowiedzialności	9
1.3. Implementacja odpowiedzialności.....	12
2. Prawo międzynarodowe publiczne jako element wykładni systemowej.....	13
2.1. Wykładnia w świetle prawa ogólnego	16
2.2. Wykładnia w świetle innych reżimów szczególnych prawa międzynarodowego.....	17
3. Prawo międzynarodowe publiczne jako prawo właściwe	18
3.1. Właściwość prawa międzynarodowego wynikająca z kontraktu	19
3.2. Właściwość prawa międzynarodowego wynikająca z traktatu inwestycyjnego	20
3.3. Właściwość prawa międzynarodowego wynikająca z prawa właściwego dla danego mechanizmu arbitrażowego	21
4. Właściwość prawa międzynarodowego jako elementu prawa krajowego	24
II. Międzynarodowe prawo inwestycyjne a prawo prywatne międzynarodowe.....	25
1. Uwagi ogólne	25
2. Prawo kolizyjne.....	26
3. Normy materialnoprawne – <i>lex mercatoria</i>	28
III. Międzynarodowe prawo inwestycyjne a prawo krajowe	30
1. Uwagi ogólne.....	30
2. Prawo krajowe jako fakt	31
3. Prawo krajowe jako czyn zabroniony	33
4. Prawo krajowe jako okoliczność egzoneracyjna.....	37
4.1. Inwestycja dokonana niezgodnie z prawem krajowym.....	38
4.2. Brak tytułu własności jako przesłanka negatywna wyłączenia	42
5. Prawo krajowe jako <i>lex loci arbitri</i>	48
5.1. Uznanie i wykonanie orzeczenia arbitrażowego.....	49
5.2. Uchylenie orzeczenia arbitrażowego	50
5.3. Podsumowanie.....	51

6. Prawo krajowe jako prawo właściwe dla <i>meritum</i> sporu.....	51
6.1. Wola stron wyrażona w kontrakcie	52
6.2. Artykuł 42 Konwencji ICSID	54
6.3. Klauzula traktatowa	56
6.4. Podsumowanie.....	58
§ 2. Podmioty międzynarodowego prawa inwestycyjnego	59
I. Państwa.....	59
1. Uwagi ogólne.....	59
2. Państwo jako suweren.....	60
3. Państwo jako strona zobowiązania międzynarodowego względem inwestora.....	63
3.1. Organy państwa	64
3.2. <i>De facto</i> organy.....	67
3.3. Podmioty prywatne działające na podstawie instrukcji lub pod kontrolą organów	70
4. Państwo jako gwarant przestrzegania standardów przez inwestora zagranicznego	71
4.1. Działania regulacyjne.....	72
4.2. Klauzula nieobniżania standardów	74
II. Organizacje międzynarodowe	75
1. Organizacje integracji gospodarczej	75
1.1. Unia Europejska.....	76
1.1.1. Traktaty wewnątrzunijne.....	77
1.1.2. Traktaty z państwami trzecimi	79
1.2. Inne organizacje regionalne	80
2. Organizacje regulacyjne	82
2.1. Światowa Organizacja Handlu.....	82
2.2. Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju	83
2.3. Bank Światowy	84
II. Podmioty prywatne	85
1. Osoby fizyczne	86
1.1. Przynależność państwowa osób fizycznych w prawie zwyczajowym.....	86
1.2. Przynależność państwowa osób fizycznych w traktatach inwestycyjnych	88
1.3. Przynależność państwowa na podstawie Konwencji ICSID	90
2. Osoby prawne.....	92
§ 3. Źródła międzynarodowego prawa inwestycyjnego	102
I. Uwagi wstępne.....	102
II. Traktaty	103
III. Zwyczaj międzynarodowy	105
IV. Zasady ogólne prawa	109
V. Orzecznictwo.....	111
VI. Międzynarodowe kontrakty państwowe	116
1. Umieędzynarodowienie kontraktu	116
2. Typowe klauzule kontraktów międzynarodowych.....	117
2.1. Klauzula stabilizacyjna	117
2.2. Klauzula arbitrażowa	119
2.3. Klauzula prawa właściwego	119

§ 4. Pojęcie inwestycji	120
I. Uwagi ogólne	121
II. Pojęcie inwestycji w traktatach inwestycyjnych	122
1. Definicje w traktatach powszechnych i ponadregionalnych	123
2. Definicje w traktatach regionalnych	124
3. Definicje w traktatach dwustronnych	125
4. Podsumowanie	126
III. Pojęcie inwestycji w orzecznictwie trybunałów arbitrażowych	127
1. Uwagi ogólne	127
IV. Poszczególne elementy definicji inwestycji	134
1. Wkład pieniężny lub niepieniężny	134
2. Oczekiwanie zarobku lub zysku	135
3. Założenie występowania ryzyka	136
4. Określony czas trwania inwestycji	137
5. Przyczynienie się do rozwoju gospodarczego państwa przyjmującego	138
6. Podsumowanie	139
Rozdział II. Standardy relatywne	141
§ 5. Klauzula największego uprzywilejowania	141
I. Rozwój historyczny klauzuli największego uprzywilejowania	141
II. Klauzula największego uprzywilejowania w traktatach inwestycyjnych..	145
1. Traktaty powszechne	146
2. Traktaty regionalne i ponadregionalne	147
3. Traktaty dwustronne	148
III. Zasada <i>eiusdem generis</i>	151
IV. Pojęcie klauzuli największego uprzywilejowania	154
1. Podmioty stosunku	155
2. Przedmiot klauzuli	156
2.1. Rozróżnienie na traktowanie inwestycji i traktowanie inwestora	157
2.2. Klauzula największego uprzywilejowania a standardy materialnoprawne	159
2.3. Klauzula najwyższego uprzywilejowania a właściwość trybunału arbitrażowego	163
V. Wyłączenia stosowania klauzuli największego uprzywilejowania	174
VI. Relacja do innych standardów	175
§ 6. Klauzula traktowania narodowego	177
I. Rozwój historyczny klauzuli traktowania narodowego	177
II. Klauzula traktowania narodowego w traktatach inwestycyjnych	179
1. Traktaty powszechne	179
2. Traktaty regionalne i ponadregionalne	180
3. Traktaty dwustronne	182
III. Znaczenie klauzuli traktowania narodowego	184
1. Porównanie sytuacji lub podmiotów	185
2. Porównanie traktowania ze strony państwa	194
3. Zamiar dyskryminacyjny	198
IV. Relacja do innych standardów	199
Rozdział III. Standardy obiektywne	203
§ 7. Zakaz traktowania dyskryminacyjnego lub arbitralnego	203
I. Wstęp	203

II. Zakaz traktowania dyskryminacyjnego i arbitralnego w traktatach inwestycyjnych	204
1. Traktaty powszechne	205
2. Traktaty regionalne i ponadregionalne	206
3. Traktaty dwustronne	207
III. Znaczenie zakazu traktowania dyskryminacyjnego i arbitralnego	209
1. Dyskryminacja	210
2. Arbitralność	215
IV. Relacje do innych standardów	217
§ 8. Traktowanie bezstronne i słuszne	219
I. Rozwój historyczny standardu	220
II. Klauzula traktowania bezstronnego i słusznego w traktatach inwestycyjnych	223
1. Traktaty powszechne	224
2. Traktaty regionalne i ponadregionalne	224
3. Traktaty dwustronne	226
III. Status prawny standardu traktowania bezstronnego i słusznego	229
1. Uwagi wstępne	229
2. Status standardu w prawie międzynarodowym	230
3. Autonomiczny charakter standardu	234
4. Zasady wykładni postanowień traktatowych zawierających standard	238
5. Obiektywny (niezależny) charakter standardu	240
IV. Znaczenie standardu traktowania bezstronnego i słusznego	243
1. Uwagi wstępne	243
2. Bezstronność (ang. <i>fairness</i>)	245
3. Ochrona uzasadnionych oczekiwań	248
4. Zapewnienie stabilnych i przewidywalnych ram prawnych	253
5. Zapewnienie rzetelnego procesu	257
6. Przejrzystość (<i>transparency</i>)	261
7. Zakaz działań arbitralnych i dyskryminacyjnych	262
V. Standard traktowania uczciwego i równego a zobowiązania kontraktowe i wyłączenie	263
1. Zobowiązania kontraktowe	264
2. Wyłączenie	265
§ 9. Pełna ochrona i bezpieczeństwo	266
I. Historyczny rozwój standardu pełnej ochrony i bezpieczeństwa	266
II. Pełna ochrona i bezpieczeństwo w traktatach inwestycyjnych	268
1. Traktaty powszechne	268
2. Traktaty regionalne i międzyregionalne	269
3. Traktaty dwustronne	270
III. Status prawny standardu pełnej ochrony i bezpieczeństwa	272
IV. Znaczenie standardu pełnej ochrony i bezpieczeństwa	273
1. Fizyczna ochrona i bezpieczeństwo	276
2. Bezpieczeństwo prawne	280
§ 10. Wolność transferów kapitałowych	283
I. Uwagi ogólne	283
II. Zasada swobody przepływu kapitału	284
1. Traktaty ponadregionalne dotyczące inwestycji	285

2. Traktaty ponadregionalne normujące przepływ kapitału	286
3. Regionalne i międzyregionalne traktaty inwestycyjne.....	287
4. Traktaty regionalne normujące przepływ kapitału	288
5. Traktaty dwustronne	289
III. Zakres swobody transferu	291
1. Podział na transfer kapitału i płatności	291
2. Rodzaje transakcji objętych swobodą.....	292
3. Warunki swobodnego transferu.....	293
IV. Ograniczenia swobody przepływu kapitału	294
Rozdział IV. Standardy pośrednie	297
§ 11. <i>Pacta sunt servanda</i>	297
I. Uwagi wstępne	297
II. Klauzula ramowa w traktatach inwestycyjnych	299
1. Traktaty powszechne	299
2. Traktaty regionalne i międzyregionalne	301
3. Traktaty dwustronne	301
III. Charakter prawny zasady <i>pacta sunt servanda</i>	304
IV. Znaczenie klauzul ramowych	306
1. Klauzula ramowa a jurysdykcja trybunałów arbitrażowych.....	306
2. Klauzula ramowa a odpowiedzialność państwa z tytułu naruszenia zobowiązań	315
2.1. Charakter zobowiązań objętych klauzulą ramową.....	316
2.2. Zakres podmiotowy klauzuli ramowej	319
§ 12. Nacjonalizacja, wywłaszczenie i środki o skutku równoważnym do wywłaszczenia	321
I. Uwagi wstępne	322
II. Wywłaszczenie w aktach prawa międzynarodowego	322
1. Traktaty powszechne	323
2. Rezolucje Zgromadzenia Ogólnego ONZ	326
3. Traktaty regionalne i międzyregionalne	328
4. Traktaty dwustronne	331
III. Pojęcie wywłaszczenia	334
1. Nacjonalizacja.....	334
2. Wywłaszczenie bezpośrednie	336
3. Wywłaszczenie pośrednie	338
IV. Działalność regulacyjna państwa a wywłaszczenie	348
V. Warunki legalności wywłaszczenia	352
1. Cel publiczny.....	352
2. Zasady rzetelnego postępowania.....	355
3. Niedyskryminacyjny charakter wywłaszczenia	359
4. Odpowiednie odszkodowanie.....	362
VI. Wywłaszczenie praw niematerialnych	366
Rozdział V. Dochodzenie roszczeń	371
§ 13. Odpowiedzialność państwa za naruszenie zobowiązań względem inwestora ..	371
I. Uwagi ogólne	371
II. Przesłanki i zasada odpowiedzialności	373
1. Czyn zabroniony.....	373
1.1. Możliwość przypisania czynu.....	374
1.2. Naruszenie zobowiązania.....	378

2. Szkoda.....	390
III. Okoliczności wyłączające odpowiedzialność	391
1. Zgoda	391
2. Środki odwetowe.....	393
3. Siła wyższa (<i>force majeure</i>)	396
4. Stan wyższej konieczności.....	399
5. Konsekwencje skutecznego powołania się na okoliczności wyłączające bezprawność	409
IV. Formy odpowiedzialności	411
1. Zaprzestanie naruszenia.....	412
2. Obowiązek naprawienia szkody.....	412
2.1. Restytucja	413
2.2. Odszkodowanie pieniężne.....	415
2.3. Satysfakcja.....	421
§ 14. Rozwiązywanie sporów międzypaństwowych	421
I. Uwagi wstępne	422
II. Opieka dyplomatyczna	422
1. Wiąż prawna.....	424
1.1. Osoby fizyczne.....	424
1.2. Osoby prawne.....	425
2. Wyczerpanie drogi krajowej	426
III. Spory międzypaństwowe na podstawie traktatów inwestycyjnych	427
§ 15. Spory inwestor – państwo	429
I. Uwagi wstępne	430
II. Zgoda na arbitraż	431
III. Ograniczenia zgody na arbitraż	435
1. Okres oczekiwania.....	436
2. Wyczerpanie drogi krajowej	436
3. Klauzula rozłącznego wyboru forum (<i>fork in the road</i>)	441
4. Ograniczenie zakresu materialnego zgody	442
IV. Wybór forum	443
1. Międzynarodowe Centrum Rozwiązywania Sporów Inwestycyjnych	444
2. Dodatkowe ułatwienia Międzynarodowego Centrum Rozwiązywania Sporów Inwestycyjnych	445
3. Regulamin Komisji Narodów Zjednoczonych do spraw Międzynarodowego Prawa Handlowego	446
4. Międzynarodowa Izba Handlowa w Paryżu	446
5. Sztokholmska Izba Handlowa	447
V. Skład orzekający	447
1. Wybór zespołu orzekającego.....	447
2. Wyłączenie arbitra.....	450
VI. Przebieg postępowania arbitrażowego	454
1. Notyfikacja sporu oraz wezwanie na arbitraż	455
2. Stanowiska pisemne	458
3. Postępowanie dowodowe	459
4. Rozprawa	460
5. Stanowiska pisemne po rozprawie.....	461
VII. Postępowania incydentalne	461
1. Środki tymczasowe oraz doraźne	462

2. Wyrok częściowy w sprawie zarzutów wstępnych.....	464
VIII. Orzeczenie arbitrażowe	466
IX. Uchylenie orzeczenia arbitrażowego	467
1. Przesłanki uchylenia orzeczenia arbitrażowego	468
2. Postępowanie w sprawie uchylenia orzeczenia arbitrażowego	470
3. Skutki prawne.....	471
X. Wykonanie orzeczenia arbitrażowego	473
1. Uznanie i wykonanie orzeczenia arbitrażowego na podstawie Konwencji ICSID	474
2. Uznanie i wykonanie orzeczenia arbitrażowego na podstawie Konwencji o uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń arbitrażowych.....	475
3. Wykonanie orzeczenia arbitrażowego a immunitet suwerenny państwa	476
Indeks rzeczowy	479